

Ο ΕΥΡΩΝ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

(ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ)

Ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐμφυτος ὄρεξις τοῦ εἰδέναι, ἣν διέγνω ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, παρήγαγεν ἐν τῇ ἀδι-
λείπτῳ ἀναπτύξει καὶ ἐκδηλώσει αὐτῆς τὰς τέχνας καὶ
ἐπιστήμας, δι' ὧν προέκυψε τοῦ πολιτισμοῦ ἡ εὐημερία.
Ἐπειδὴ δ' ὅμως αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι ὡς ἐπίκτητοι
διὰ πολλοὺς λόγους δὲν ἐπεκτείνονται ἐπὶ πάντας τοὺς
ἀνθρώπους ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἐπι-
στήμονας, ἀποτελοῦντας, καθ' ἃ παρετηρήθη, μόλις τὸ
ἐκατοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, βλέπομεν
ὅτι οἱ λοιποὶ, οὓς ἀποκαλοῦμεν ἰδιώτην λαόν, ἔχουσιν
ὅλως ἰδίας ταύτας. Οὕτως ὁ λαὸς ἔχει ἰδίας τέχνας, τὰς
ἀτεχνῶς φυσικάς, ἰδίαν νομοθεσίαν, τὰ ἔθιμα, ἰδίαν φι-
λοσοφίαν, τὰς παροιμίας, ἰδίαν ποίησιν, τὴν δημοτικὴν,
ἰδίαν σχεδὸν θρησκείαν, τὴν δεισιδαίμονα θεοσέβειαν, ἰδίαν
θεραπευτικὴν, τὴν ὅλως ἢ κατ' ἀγυρτίαν ἐμπειρικὴν, ἴδιον
ὥρολόγιον, τὴν θέσιν τοῦ ἡλίου καὶ τὸ φῶνημα τοῦ
ἀλέκτορος, καὶ κατὰ τὸν Κόραϊν ἰδίαν ἔννοιαν ἐν ταῖς
πλείστοις τῶν λέξεων. Ἐκ πάντων τούτων τὴν προσοχὴν
τῶν λογίων ἐξαιρέτως ἐφελκύνουσιν αἱ παροιμίαι, ἡ δημο-
τικὴ ποίησις καὶ τὰ διηγήματα, ὡς καθαρῶς ὑποκειμενικὰ
καὶ ἐμφαίνοντα τὸ ζῶν ἐν τῷ λαῷ πνεῦμα, ἥτοι τὸν ἴδιον
αὐτῷ τρόπον τοῦ νοεῖν καὶ συναισθάνεσθαι. Ἐν αὐτοῖς
παρατηρεῖ τις πολλάκις χαριεστάτην τινὰ φυσικὴν ἀφέ-
λειαν, πρακτικωτάτας ἀληθείας, γνησιώτατα συναισθήματα
τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τῆς μὴ παραχαραχθείσης ὑπὸ
τῶν γραμμάτων, μυχίους ἐθνικοὺς πόθους — καὶ ἐν
γένει τὴν ἀληθῆ παράστασιν τῆς κοινῆς γνώμης ἐν κα-
θολικωτέρᾳ τινὶ μορφῇ (*). Δικαίως ἄρα τὰ τοιαῦτα παρὰ
τῶν εἰδημόνων θεωροῦνται ἀξιώτατα λόγου. Καὶ ἵνα μό-
νον περὶ τῶν δημοτικῶν παραδόσεων εἰπώμεν τῶν προ-
τιθεμένων διδακτικὸν τινα σκοπὸν ἢ περιεχουσῶν ἠθικόν
τι συναίσθημα, τίς δὲν εὐηρεστήθη ἀναγινώσκων παρὰ τῷ
Ἡροδότῳ ἢ τῷ Schiller τὰ περὶ τῆς σφραγίδος τοῦ Πο-
λυκράτους ἢ τὰ περὶ τοῦ ἐπὶ δελφίνος πλοῦ τοῦ Ἀρίο-
νος παρὰ τῷ αὐτῷ ἱστορικῷ; Τίς δὲν ἐξετίμησε τὸ
ἀρχαῖον περὶ τοῦ Ἰδύκου διήγημα, ὅπερ ὡσαύτως ἐστι-
χοῦργησεν ὁ προμνημονευθεὶς τῆς Γερμανίας ποιητής,
ὡς καλλίστην διδασχὴν περὶ τῆς ὑπάρξεως Δίκης
ὁ φθαλμοῦ; Τίνα, διερχόμενον τὸ σύγγραμμα τοῦ
Λαμαρτίνου *Voyage en Orient*, δὲν συνεκίνησεν ἡ περὶ
τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐκτίσθη ἡ Ἱερουσαλὴμ, χαριεστάτη ἐκεῖ
παράδοσις; Ἡ τίς δὲν θεωρεῖ ποιητικὸν μαργαρίτην τὴν
περὶ τοῦ κλαυθοῦ τῶν κορῶν τοῦ Ἐρεχθεῖου συγκινητι-
κὴν παράδοσιν τοῦ Ἀττικοῦ λαοῦ, ἣν βεβαίως ἀν ἐγί-
νωσκεν ὁ Βύρων, ἥθελεν ἀποθησαυρίσῃ αὐτὴν ἐν τῇ
Κατάρᾳ τῆς Ἀθηνᾶς; Πλεῖστα παραδείγματα

(*) Παρ' ἐλπίδα ἢ μᾶλλον κατ' ἀγγλικὴν ἰδιοτροπίαν σφάλεται ὁ
Herbert Spencer φρονῶν ὅτι μόνη ὠφέλεια ἐκ τῆς συλλογῆς τοιούτων
ἀνεχδότων εἶνε τὸ δυνατόν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν μεταδί-
δονται αἱ παραδόσεις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

ἐδυνάμεθα ἔτι νὰ καταλέξωμεν, ἵνα καταδείξωμεν ὅτι
πολλὰ τοιαῦτα δημοτικὰ διηγήματα εἶνε ἀληθῶς πολύ-
τιμα καὶ πρέπει νὰ διασώζωνται ὑπὸ τῶν γινωσκόντων ἢ
εὐρισκόντων αὐτά.

*

Παρ' ἡμῖν φέρεται χαριεστάτον τι διήγημα, ἐστηριγ-
μένον προδήλως εἰς δύο τῶν θεμελιωδῶν καὶ ἀγνοτάτων
διδαγμάτων τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἥτοι εἰς τὴν ἀγά-
πην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον. Τοῦτο δὲ τὸ διήγημα, ὅπερ ἐκρίναμεν δεόν νὰ κοσμήσω-
μεν οὐχὶ μεγαλειοτέροις ῥήμασιν, ὡς ὁ σοφὸς
Πρόδικος τὸν μῦθον τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλ' ἐντέχνῳ τινὶ
παραστάσει, ἔχει ὡς ἑξῆς.

Εὐσεβὴς τις μοναχός, ἐνθους γενόμενος ὑπὸ τῶν ἱερῶν
βιβλίων, διενόηθη νὰ εὕρῃ τὸν Θεόν. Ἐπελάβετο λοιπὸν
τῆς πορείας ὁδηγούμενος κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς τὴν
θεῖαν ἔδραν ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς εὐσεβείας, χρησιμευούσης
εἰς αὐτὸν ὡς ὁ ἀνατολικὸς ἀστὴρ εἰς τοὺς μάγους. Διερχόμενος δὲ διὰ τινος δάσους εἶδε ξυλοκόπον τινά, φέ-
ροντα ἐπὶ ὤμων δέσμην ξύλων καὶ κύπτοντα ἀλγεινῶς ὑπὸ
τὸ βάρος τοῦ φορτίου. Ὁ ξυλοκόπος, ἰδὼν τὸν μοναχόν,
ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ ὑπάγει. « Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ μονα-
χός, ἐπεθύμησα νὰ ἴδω τὸν Θεὸν καὶ ἀπέρχομαι πρὸς
τοῦτο. » Ἀκούσας ταῦτα ὁ ξυλοκόπος ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς
στιγμὰς ἐκθαμβός, ἔπειτα δὲ εἶπεν εἰς τὸν μοναχόν:
« Τότε, σὲ παρακαλῶ, εἰπὲ εἰς τὸν ὕψιστον νὰ δώσῃ καὶ
εἰς ἐμὲ ἐν ζῶνι, ἵνα μὴ ἀναγκάζωμαι ἐγὼ αὐτὸς νὰ αἴρω
τὸ βαρὺ τοῦτο φόρτωμα. Ὁ γείτων μου, ξυλοκόπος καὶ
αὐτὸς καὶ νεώτερος, ἔχει πέντε ζῶα· ἐγὼ διατί νὰ βασανί-
ζωμαι οὕτω; » — « Καλῶς, ἀπεκρίθη ὁ μοναχός, θ' ἀναγ-
γείλω τοὺς λόγους σου εἰς τὸν Ὑψιστον »· καὶ ταῦτα
εἰπὼν ἀνεχώρησεν. Ἐξελθὼν δὲ τοῦ δάσους εὐρέθη ἐντὸς
ἀναπεπταμένης καὶ ἀμμώδους πεδιάδος, ὅπου παράδοξον
θέαμα προσέβαλε τὰ ὄμματά του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πε-
διάδος ταύτης ῥακένδυτός τις ἀνθρώπος ἐζήτει ν' ἀνεγείρῃ
λόφον ἐξ ἄμμου, ἵνα οὕτω κατασκευάσῃ ἑαυτῷ ὑπὴνερμόν
τινα καὶ κατάσκιον τόπον. Πλὴν ἄνεμος θυελλώδης διε-
σκόρπιζε τὸν μέγαν ἐκεῖνον τῆς ἄμμου σωρόν, ὅτε ἀνυ-
ψοῦτο εἰς λόφον, καὶ ὁ ἐργάτης κάθιδρος καὶ δυσφορῶν
ἤρχιζε πάλιν νὰ ἐπιχειρῇ τὸ σισύφειον αὐτοῦ ἔργον. Πρὸ
τοῦ ἀθλίου τούτου ἀνθρώπου παρήρχετο ὁ μοναχός καὶ
ἰδὼν ἠλέησεν αὐτόν. « Τί τοσοῦτον ἀγωνιάς; », τὸν ἠρώ-
τησεν. « Ἄφες με, ἀδελφέ, καὶ σύ, εἶπεν ἐξωργισμένος ὁ
ταλαιπωρούμενος· ἔχεις νὰ μοὶ δώσῃς ὀλίγην τροφήν καὶ
ποτήριον ὕδατος; » — « Μάλιστα, εἶπεν ὁ μοναχός, ἔχω
ἀμφοτέρω »· καὶ ἀληθῶς παρέσχεν εἰς αὐτόν τεμάχιον
ἄρτου καὶ δύο κύπελλα ὕδατος, ἅπερ ἐκεῖνος ἔλαβε μετὰ
πολλῆς εὐχαριστήσεως. « Ἀλλὰ διατί μένεις καὶ διαπονεῖ-
σαι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον; » ἠρώτησεν ὁ μοναχός.
« Ἐγώ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, εἰμὶ ἐξόριστος καὶ κατάδικος,
πλησίον δ' ὑπάρχει ἡ φρουρὰ ἣτις με φυλάσσει· ἀλλὰ τίς
εἶμαι, πόθεν εἶμαι, τί ἐπραξα καὶ μένω ἐνταῦθα, δὲν δύ-
ναμαι νὰ σοὶ εἰπῶ οὔτε ὅτι ἐγὼ θέλω νὰ μοὶ εἰπῇς σύ
τοιούτῳ τι περὶ σεαυτοῦ, καίτοι ὡς ἐκ τοῦ σχήματος

βλέπω ὅτι εἶσαι κληρικός· ἀλλ' ὅμως δύναμαι ἴσως νά σ' ἐρωτήσω πῶς διέρχεσαι διὰ τῆς ἐρήμου ταύτης.» — «Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ μοναχός, ὑπάγω νά ἴδω τὸν Θεόν.» — «Πρὸς τίνα σκοπὸν;» ἠρώτησεν ὁ ἐξόριστος. «Πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου», εἶπεν ὁ μοναχός. «Καλὲ τότε, εἶπεν ἐκεῖνος, δὲν ἰκετεύεις ὑπὲρ ἐμοῦ τὸν Θεόν σου νά καταπαύσῃ τὸν ἀνηλεῆ τοῦτον ἄνεμον, ὅστις φαίνεται συνομόσας μετὰ τῶν ἀσπλάγχων φρουρῶν μου ἵνα με βασανίζῃ; Διότι μῆνας ἤδη ὀλοκλήρους κατακαίομαι ἐπὶ τῆς ἄμμου ὑπὸ τοῦ θάλλπου τοῦ ἡλίου· ἐπειράθην ἀπειράκις καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτι στιγμῶν νά κατασκευάσω ὑψωμά τι ἐκ τῆς ἄμμου ἵνα μοὶ παρέχῃ σκιάν, ἀλλ' ὁ ἄνεμος οὐδέποτε ἐπιτρέπει νά συντελεσθῇ τὸ ἔργον μου· καὶ οὕτω κατατρύχομαι μέχρις οὗ καταστραφῇ ὁ βίος μου.» — «Ἀλλὰ διατί τυραννεῖσαι οὕτως;», ἠρώτησε μετ' οἴκτου ὁ μοναχός. — «Προέλαβον, νομίζω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, νά σοὶ εἰπῶ ὅτι τοῦτο ἀδύνατον νά μάθῃς παρ' ἐμοῦ· ἀλλ' ὕπαγε καὶ δεήθητι ὑπὲρ ἐμοῦ· μάλιστα δ' ἂν ἀπαντήσῃς τοὺς φρουρούς, εἰπὲ ὅτι, διελθὼν ἄνωθεν τοῦ δάσους, οὐδὲ μὲ εἶδες κἀν.» Ὁ μοναχός, ἀποχαιρετίσας αὐτόν, ἀνεχώρησε διαλογιζόμενος καθ' ὁδὸν τὰ περὶ τοῦ ἀθλίου ἐκείνου ἀνθρώπου· ὑπενόησε δ' ὅμως ὅτι μέγα τι ἀδίκημα εἶχε πράξῃ καὶ διὰ τοῦτο ἦτο ἐξωρισμένος εἰς τὴν διακεκαυμένην ἐκείνην Σιθῆριαν. Τοιαῦτα σκεπτόμενος ἐξηκολούθει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, μέχρις οὗ διέκρινεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁσὶν τινα καὶ ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπῇ οἰκίαν καὶ παραπλεύρως τῆς οἰκίας ναΐδιόν τι (capella), ὅπερ ἐσημαίνετο διὰ τοῦ σταυροῦ. Ὁ μοναχός, διερχόμενος δι' ἐκείνης τῆς ὁδοῦ, ἔμαθε παρὰ τοῦ θυρωροῦ ὅτι διέτριβεν ἐκεῖ ἕνεκα τοῦ θέρους βαθύπλουτος ἀνὴρ, ὅστις καθ' ἑκάστην εὐχεται εἰς τὸν Θεόν νά ἐλαττωθῇ ὁ ἄπειρος πλοῦτος αὐτοῦ· πολλὰ δαπανᾷ ἐλεῶν καὶ εὐεργετῶν, ἀλλ' ὁ πλοῦτος αὐτοῦ αἰωνίως αὐξάνει. «Ἄν γινώσκῃς προσέθηκεν ὁ θυρωρός, τρόπον τινά ἐλαττώσεως τοῦ πλούτου, ἀνελθε καὶ ὑπόδειξον εἰς αὐτόν. Θὰ χαρῇ καὶ θὰ σὲ ἀνταμείψῃ μεγάλως.» Ὁ μοναχός εἶπεν ὅτι τοιοῦτον τρόπον θὰ ὑποδείξῃ ἐπιστρέφων μετ' ὀλίγον χρόνον, ἔχων κατὰ νοῦν νά ἐρωτήσῃ καὶ περὶ τούτου τὸν Θεόν. Προχωρήσας δὲ ἀνήρχετο ἤδη εἰς ὄρος τι, ὅπου βλέπει ἕτερον μοναχόν, ἐστηριγμένον εἰς κορμὸν δένδρου καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐκτεινόμενον ὠραῖον οὐράνιον τόξον. Ὁ ἡμέτερος μοναχός, θαμβωθείς ὑπὸ τοῦ κάλλους καὶ τῆς λαμπρότητος ἐκείνου, ἐπλησίαζε μετ' αἰδέσας μετ' ὧν, ὅπως λέγει ὁ Δάντης, ὅτε ὁ ἕτερος μοναχός εἶπε πρὸς αὐτόν: «Ἐγώ, ἀγαπητέ μου ὁπαδέ, εἰμὶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὃν ἐπεθύμησας νά ἴδῃς· ἔλθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἄγγελος ὑπὸ τὴν μορφήν σου θ' ἀποκριθῇ εἰς ἐκείνους, οἷς ἐνέτυχες καθ' ὁδόν.» Καὶ παρευθὺς ὁ Χριστὸς ἐγένετο ἄφαντος μετὰ τοῦ μοναχοῦ· ἄγγελος δέ, κατελθὼν ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἡμετέρου μοναχοῦ, εἰς μὲν τὸν βαθύπλουτον εἶπεν: «Ἄν θέλῃς νά μειωθῇ ὁ πλοῦτός σου, γενοῦ ἀσεβής», εἰς δὲ τὸν ταλαιπωρούμενον τῆς πεδιάδος: «Ἄν θέλῃς νά παύσῃ ὁ ἄνεμος, δόξασον τὸν Θεόν καὶ εἰς τὸν ξυλοκόπον.» «Ἄν θέλῃς καὶ σὺ ν' ἀποκτήσῃς ἐν

ζῶν, εὐχήθητι νά διπλασιασθῶσι τοῦ γείτονός σου τὰ κτήνη.»

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ὁ κόμης Σαμβώρ ἀπέθανεν οἱ νομιμόφρονες κλαίουσιν ἐκεῖνον ὃν ἀπεκάλουν Ἑρρίκον Ε', οἱ ἀπόγονοι τῶν Σουάνων πενθοῦσι τὸν προσφιλεῖ των ἡγεμόνα καὶ ἡ μελανὴ σημαία κυματίζει ἐπὶ τῆς Βανδέας. Μόλις ὅμως ὁ πρωτότοκος κλάδος τῶν Βουρβόνων ἐσθέσθη ἐν τῇ ἐρημίτῃ Φροσδόρφ καὶ οἱ ἱστορικοὶ πρὸ τοῦ ἀνοικτοῦ εἰσέτι φερέτρου τοῦ ἀναλαμβάνουσι τὴν ἀνοικτήριμονα σμίλην τοῦ ἀνατόμου καὶ ἐπιδίδονται εἰς παντοίας μελέτας ἐπὶ τῆς τύχης τῶν Βουρβονιδῶν. Ἐπαφίνοντες εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα νά καυτηριάσωσι τὰ ἔλκη των, περιοριζόμεθα εἰς γενικά τινα συμπεράσματα ἅτινα ἐξάγονται ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας.

Εἶνε ἀξιοσημείωτον ὅτι ἐν τῇ Γαλλίᾳ αἱ βασιλικαὶ οἰκογένειαι κατεδικάσθησαν νά ἐκλίπωσι μᾶλλον διὰ τῆς ἐξαλείψεως τῶν γενεῶν ἢ διὰ τῆς ἐπηρεείας τῶν ἐπαναστάσεων. Ἀναδιφῶντες τὴν ἱστορίαν παρατηροῦμεν τῷ ὄντι ὅτι ἀπὸ τοῦ Οὐγὸς Καπέτου μέχρι τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου ὅλοι σχεδὸν οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἀπώλεσαν τοὺς πρωτοτόκους υἱοὺς των. Ὑπῆρξαν μάλιστα τινες οἵτινες ἔσχον καὶ διαδόχους των, τοὺς ἐγγόνους καὶ διεγκόνους των ὡς ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' καὶ ὁ Λουδοβίκος ΙΕ'.

Καὶ αἱ τρεῖς δυναστεῖαι αἵτινες διεδέχθησαν ἀλλήλας ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, — ἡ τῶν Καπετιδῶν, ἡ τῶν Βαλοῶ καὶ ἡ τῶν Βουρβόνων — ἐξέλιπον δι' ὁμοίου σχεδὸν τρόπου.

Αἱ δύο πρῶται ἀπεσθέσθησαν ἄνευ ἀρρένων ἀπογόνων μολοντί καὶ αἱ δύο ἀντιπροσωπεύοντο ὑπὸ τριῶν ἀδελφῶν οἵτινες ἐβασίλευσαν ἀλληλοδιαδόχως, ἡ πρώτη ὑπὸ Λουδοβίκου Φιλίππου τοῦ Βραδέως καὶ Καρόλου τοῦ Ὡραίου, ἡ ἑτέρα ὑπὸ Φραγκίσκου Β', Καρόλου Θ' καὶ Ἑρρίκου Γ'. — Ἡ τῶν Βουρβόνων, ἀποδιωχθεῖσα τοῦ θρόνου διὰ τῆς στάσεως τοῦ 1830, ἀποσβέννυται ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ κόμητος Σαμβώρ, οὗ πάππος Κάρολος Ι' ἐβασίλευσε κατόπιν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ' καὶ Λουδοβίκου ΙΗ'. Παρατηρητέον ἐπίσης ἐνταῦθα ὅτι οἱ πρωτότοκοι υἱοὶ τοῦ τε Καρόλου Ι' ὡς καὶ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, ὁ δούξ τοῦ Βερρὺ καὶ ὁ δούξ τῆς Αὐρηλίας, ἀμφοτέρωτεροι χαίροντες μεγίστην δημοτικότητα ἀποθνήσκουσιν ἐκ βιαίου θανάτου. Ἐὰν ἔζων εἴτε ὁ εἰς τὸ 1830 εἴτε ὁ ἕτερος τὸ 1848 οὐδεμία τῶν στάσεων ἐκείνων ἤθελεν ἴσως συμβῆναι καὶ ἡ νεωτέρα ἱστορία θὰ ἐλάμβανεν ὅλως ἄλλοιαν τροπὴν.

Ἐν ἑτὶ — μεταξὺ τῶν τελευταίων Βουρβονιδῶν καὶ τῶν υστάτων βλαστῶν ἑτέρας τινὸς βασιλικῆς οἰκογενείας οὐχ ἦττον περιωνύμου ἐν τῇ ἱστορίᾳ — τῶν Στουαρτῶν ὑφίσταται μεγάλη ὁμοιότης ἤν πλεῖστοι ἱστορικοὶ ὑπέδειξαν ἤδη.